

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra školní a sociální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Milada Křížová

PRAHA 2011

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra školní a sociální pedagogiky

Textil a jeho využití pro výtvarné aktivity

Textile and its usage for creative activities

Bakalářská práce

Milada Křížová
Vychovatelství
Kombinované studium

Vedoucí práce: PhDr. Jana Skarlantová

PRAHA 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením
PhDr. Jany Skarlantové.

Další informační zdroje jsou uvedené v seznamu.

V Praze dne 31. 3. 2011

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji PhDr. Janě Skarlantové za odborné vedení mé práce, mnoho cenných rad a podnětů, kterými mě nasměrovala k realizaci tématu bakalářské práce.

Anotace v českém jazyce

Bakalářská práce se zabývá možnostmi využití textilu při různých kreativních činnostech, a to nejenom v hodinách výtvarné výchovy a pracovních činností, ale také ve volnočasových aktivitách.

Výtvarné aktivity jsou zaměřeny na věkovou skupinu dětí druhého stupně základní školy a na většině z nich se podílely dívky v rámci hodin pracovních činností, výtvarné výchovy a kroužku, který v rámci volnočasových aktivit navštěvují. Tyto aktivity by měly zdokonalit jejich dovednosti a zvýšit zájem o tvůrčí činnosti.

V rámci vybraného tématu, kde se z větší části zaměřuji na pokrývky hlavy, si děti vyzkoušejí práci s různými druhy textilií. Jedno z motivačních témat, „Klobouk pro písničku“, umožní dětem vytvářet klobouky, na kterých si zároveň vyzkouší různé techniky dekorování. V motivační části celé výtvarné řady se objevují vybrané písničky ze zpěvníků určených pro základní školy, které navozují atmosféru k tradičním i méně tradičním pracím s textiliemi.

Cílem je rozvíjení vlastních výtvarných dispozic, smyslové citlivosti, utváření osobních postojů v komunikaci, exploraci výtvarných prostředků, kde děti experimentují, hrají si a tvoří.

Praktická část je věnována prezentaci jednotlivých výtvarných činností, kterými jsem se snažila docílit záměru bakalářské práce.

Závěr je věnován zhodnocení realizace činností a posouzení dosažených výsledků.

Klíčová slova

volnočasové aktivity, textilní tvorba, tisk, barva, námět, motivace, tvořivost, pokrývka hlavy, klobouk, šátek, píseň

Annotation

This bachelor thesis deals with possibilities which textile materials provide in creative activities not only in art class and craft class, but also in free time activities.

The target group of these activities are comprises basic school second-graders, most of them being carried out by girls in art and craft classes, as well as art hobby group attended by girls who take interest in such activities outside school. These activities are expected to enhance their skills and increase their interest in creative activities.

Within the selected topic, where I mainly focus on head covers, children are encouraged to manipulate various kinds of textiles.

One of the motivational topics called “A Hat for a Song” gets children to make hats upon which they then try out various decorative techniques. The motivational part of the process uses selected songs intended for basic school in order to evoke atmosphere supporting more or less traditional ways to work with textiles. To get to know the materials we explore some of their qualities, which will later help us to choose material appropriate for certain activities.

The aim is to develop artistic dispositions, sense perceptiveness, personal attitudes in communication, explore art tools that make children experiment, play and be creative.

The practical part is devoted to presentation of each work of art, by means of which I attempted to meet the aims of the bachelor thesis.

In conclusion, evaluation of realization and outputs is carried out.

Key words

Free time activities, textile work, print, colour, motive, motivation, creativity, ability, head cover, hat, scarf, song.

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Obsah

Úvod.....	10
Cíl práce.....	11
1. Teoretická část	12
1.1 Umění a kultura	12
Charakteristika vyučovacího předmětu	12
Vzdělávání ve vyučovacím předmětu Výtvarná výchova – 2. stupeň.....	12
Strategie pro rozvoj klíčových kompetencí	13
Klíčové kompetence	13
Rozhodování učitele ve výtvarné výchově	14
1.2 Volnočasové aktivity, zájmová činnost	15
Výchova ve volném čase	15
1.3 Věková kategorie	16
Střední školní věk (11-15 let)	16
1.4 Projekt.....	17
1.5 Textil.....	17
Rozdělení textilií.....	17
Textilní vlákna	17
Druhy textilních vláken	18
Výroba textilií	20
Ostatní oděvní materiály	20
1.6 Dekorování, zdobení.....	21
Ruční vzorování textilií	21
Tisk pomocí formy nebo šablony	21
Vzorování nanášením barvy	22
Rezervování	23
Odbarvování.....	25
1.7 Pokrývky hlavy	27
2. Praktická část	30
2.1 Úvod do praktické části	30
2.2 Charakteristika školy	30
2.3 Charakteristika předmětu Charakteristika školy.....	31
2.4 Realizace výtvarného projektu.....	31
2.5 „Průzkum“(úvodní část)	32
2.6 Projekt „Pokrývka hlavy“	38
2.7 „Klobouk pro písničku“	38
2.8 „...šátečku kolem se toč“	47
2.9 „Co nosily pohádkové postavy?“	54
2.10 „Co nasadíš na hlavu?“	58
Závěr	62
Použité zdroje	63

motto

„Šaty dělaj člověka“

(J. Voskovec, J. Werich)

Úvod

Výběr tématu z větší míry ovlivnila moje práce. Učím na druhém stupni základní školy výtvarnou výchovu. V rámci volnočasových aktivit vedu kroužek zaměřený na kreativní činnosti, který navštěvují starší děvčata. Kromě jiných materiálů využíváme i textilie.

Vyrábíme různé dekorativní předměty, kde využíváme textil, popřípadě textil v kombinaci s dalšími materiály. Dalo by se říci, že je to náš nepostradatelný společník. Cílem této práce je přiblížit dětem tento materiál, který se nemusí používat pouze k výrobě oděvů.

Pro činnosti s tímto materiálem lze vytvořit spousty zajímavých výtvarných řad či projektů. Na jedné takové řadě, bych chtěla prezentovat tradiční i netradiční práce s textiliemi ve výuce a v rámci zájmového vzdělávání.

Snaha o rozvíjení radosti z práce, která spočívá v radosti z vlastní tvorby, v radosti z toho, že v dovedných rukou dostává materiál nový tvar, takový, který odpovídá naší představě i charakteru samotného materiálu.

V teoretické části bych se chtěla zaměřit na kategorii žáků, kterou podle základní charakteristiky jednotlivých období v životě člověka začleňujeme do středního školního věku a na vzdělávací oblast Umění a kultura, jež umožňuje žákům nejenom racionální poznávání světa, ale i nezastupitelnou součást lidské existence, umění a kulturu. Cílem bude získat základní informace o textilu, dekoračních technikách a módních doplňcích, jež zahrnují různé druhy pokrývek hlavy, které budou stěžejním bodem pro praktickou část mé práce.

Praktická část zahrnuje výzkum vlastností textilu a konkrétní činnosti zabývající se dekoračními technikami, které lze využít ke zdobení textilií s dětmi na druhém stupni základní školy. Směřuje k naplnění kompetencí stanovených rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Kompetence zahrnují znalosti, dovednosti, návyky a postoje, které děti dokáží efektivně a odpovídajícím způsobem využívat.

Motivačním námětem a zároveň zdrojem inspirace k vlastní tvorbě byly písničky ze zpěvníků pro základní školy.

Cíl práce

- seznámení žáků s výtvarným uměním a užitou tvorbou
- rozvíjení jejich výtvarného citění a dovedností
- podporování tvůrčích schopností žáků při vytváření vlastních předmětů
- ztvárnění jejich vlastního tvůrčího záměru
- rozvíjení jejich výtvarného citění ve vlastním výtvarném projevu
- prohlubování schopnosti nutných pro ztvárnění vlastního záměru (nebát se)
- pochopení nutnosti spolupráce
- učení respektu k potřebám druhých, ohleduplnosti a zlepšování vztahů mezi žáky
- rozvíjení komunikativních schopností
- učení se novému způsobu tvoření, kreativitě, rozšiřování jejich schopností

1. Teoretická část

1.1 Umění a kultura

Součástí vzdělávacího programu naší školy s názvem

„**Život pro školu – škola pro život**“ je vzdělávací oblast Umění a kultura¹.
Součástí této oblasti je obor Výtvarná výchova.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci.

Tvůrčími činnostmi založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni.

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávání, strategie a klíčové kompetence²

Vzdělávání ve vyučovacím předmětu Výtvarná výchova – 2. stupeň

- žák pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy
- rozvíjí tvůrčí činnosti, smyslovou citlivost a uplatňování subjektivity
- přistupuje k uměleckému procesu v jeho celistvosti a chápe ho jako způsob poznání a komunikace
- užívá různých uměleckých vyjadřovacích prostředků včetně nejnovějších informačních a komunikačních technologií
- rozvíjí především průřezové téma Osobnostní a sociální výchova (týká se společného zaměření na rozvoj smyslového vnímání, kreativity, vnímání a utváření mimouměleckého estetického
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (prohlubuje vztah k evropské a světové kultuře)

¹ Školní vzdělávací program – „Život pro školu – škola pro život“; č.j. 394/2007, 5.7.Umění a kultura s. 237-276.

² Školní vzdělávací program – „Život pro školu – škola pro život“; č.j. 394/2007, s. 266, 276.

Strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

Metody práce se užívají podle charakteru a cílů vzdělávání

- výklad
- samostatná práce
- kolektivní práce
- sebehodnocení

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

- při teoreticky zaměřených hodinách si vytváří takové učební materiály, které dále využívá pro své vlastní učení
- při své tvorbě poznává své vlastní pokroky a při konečném výstupu si dokáže zpětně uvědomit problémy související s realizací

Kompetence k řešení problémů

- učí se samostatnému zpracovávání a řešení problémů souvisejících s výběrem výtvarné techniky, materiálů a pomůcek
- u zadaného úkolu rozpozná výtvarný problém a hledá nejvhodnější způsob řešení

Kompetence komunikativní

- při práci ve skupině dokáže vyjádřit, popřípadě vhodnou formou obhájit svůj názor a tolerovat názor druhých

Kompetence sociální a personální

- učí se respektovat pravidla při práci v týmu, dodržovat je a svou pracovní činností kladně ovlivňovat kvalitu práce

Kompetence občanské

- při propagaci školních akcí svými výtvary prezentuje školu
- účastní se výtvarných soutěží
- respektuje názor druhých

Kompetence pracovní

- při samostatné práci je veden ke koncentraci na pracovní výkon, jeho dokončení a dodržuje vymezená pravidla
- vytváří si pozitivní vztah k manuálním činnostem
- při práci s výtvarným materiálem dodržuje hygienická pravidla

Školní vzdělávací program je možno zhlédnout na internetových stránkách školy³.

Rozhodování učitele ve výtvarné výchově

K realizaci jakékoli výtvarné aktivity je zapotřebí důkladná příprava, zajištění vhodných podmínek včetně respektování hygienických a bezpečnostních požadavků na volbu a průběh všech činností. Podle H. Hazukové je příprava učitele v podstatě snaha o vytvoření uspořádaného souboru informací, které jsou osnovou pro rozhodování v průběhu plánované vyučovací jednotky. „Je scénářem - myšlenkovým modelem, který má učitel v hlavě nebo ve svých poznámkách.“(Hazuková, 1994, s. 6)

Zajímavé je i využití otázek (CO?, PROČ?, JAK?), pro vyjádření zpracování postupu, jelikož žádný „jedině správný“ postup neexistuje.

Je samozřejmé, že pro konkrétní aktivitu si každý učitel vytváří určitou strukturu, jejímž cílem není pouze „perfektní výrobek“, ale především cesta (proces výroby), která děti obohatí o další prožitky a zkušenosti.

3

http://www.zsmseno.cz/svp/svp/svp_zsmseno.pdf

1.2 Volnočasové aktivity, zájmová činnost

Plní funkci výchovnou i vzdělávací. Základem nabízených volnočasových aktivit jsou činnosti založené na zájmu.

Výchova ve volném čase

„Oblast volného času zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolnou veřejně prospěšnou činnost a časové ztráty s těmito činnostmi související“. (Hájek a spol., 2008, s. 66)

Podle B. Hájka se v nejnovější pedagogické literatuře využívá pojem neformální výchova, která zahrnuje cílené a strukturované aktivity člověka, které probíhají mimo vyučování ve volném čase. Respektuje požadavek dobrovolnosti, demokraticismu, participace⁴.(Hájek a spol.,2008, s. 68)

S výchovou ve volném čase bezprostředně souvisí záměrné a cílevědomé utváření životního stylu.

Forma vzdělávání

Pravidelná činnost je práce přihlášených žáků v případě organizovaných aktivit zájmového charakteru.

Kroužek je menší zájmový útvar, jehož činnost směřuje zpravidla k vnitřnímu obohacení členů, zaměřuje se na vnitřní život útvaru. (Hájek a spol., 2008, s. 169)

Kategorizace zájmových činností

Zahrnuje i rukodělné činnosti, které rozvíjejí zejména manuální dovednosti, pěstují konstrukční dovednosti, technickou představivost, smysl pro přesnost. (Hájek a spol., 2008, s. 167)

Konkrétní cíle zájmového vzdělávání naplňují specifickými prostředky cíle vzdělávání zaměřující se na rozvoj naší společnosti, rozvoj osobnosti i osobní samostatnosti.

⁴ Znamená sdílení něčeho, účast nebo podílení se na něčem.

1.3 Věková kategorie

Střední školní věk (11-15 let)

Toto období se nazývá pubescence. Začíná se projevovat pohlavním vyspíváním a je ukončeno pohlavní zralostí. Bývá označováno jako období druhého vzdoru (Hájek a spol., 2008, s. 91), ve kterém bývá zaznamenávána zvýšená kritičnost k autoritám. V tomto věku hledá dítě především neformální skupiny a má menší zájem o pravidelné organizované činnosti. Má zájem o sociální kontakty v kolektivu a má potřebu uznání vlastní činnosti. Pokud má dítě dostatečně silné zájmové zázemí, může se přes toto období snáze přenést. K tomuto je potřeba citlivého a chápavého přístupu rodičů, učitelů i vychovatelů.

Nedílnou součástí na formování osobnosti v období dospívání má výchova a prostředí, ve kterém jedinec žije.

V tomto období zároveň dochází k rozvoji poznávacích procesů, jako je vnímání, pozornost, fantazie, myšlení nebo probuzení zájmu o různé oblasti umění. Rozvoj intelektuálních citů se projevuje především větší zvědavostí a zájmem o určitou oblast lidské činnosti. (Hájek a spol., 2008, s. 92, 93)

Těchto procesů je zapotřebí využívat například při formování vztahu k lidským výtvorům, zejména k činnostem uměleckého směru. Tyto aktivity lze začlenit do výuky, ale též je možné jich vhodně využít při trávení volného času.

1.4 Projekt

V současné době je stále častěji zařazován do výuky. Rozvíjet u žáků schopnost samostatně se učit a zároveň jim vytvářet vhodnou motivaci tak, aby o učení měli zájem, lze například vytvořením zajímavého projektu.

„Projektové vyučování je komplexní metoda, která žákům umožňuje dotýkat se reality, prožívat nové role, řešit problémy, propojovat a uplatňovat získané poznatky všech oborů při smysluplné a užitečné práci. Dává jim příležitost k seberealizaci, motivuje je k samostatné práci, hledání, objevování, týmové spolupráci a komunikaci.“(Tomková a spol., 2009, s. 7)

1.5 Textil

Textil je značení pro textilní výrobek, který vznikl spřádáním, tkaním, pletením nebo jinou ruční či strojovou technikou. (Skarlantová, 2005, s. 201)

Rozdělení textilií

Tkaniny jsou plošné textilie vzniklé tkaním, podle použití surovin se dále dělí na bavlnářské, hedvábnické, vlnářské a lnářské.

Pleteniny jsou plošné textilie vznikající z jedné soustavy nití a jejich vzájemným provázáním, nitě utvářejí obloučky (kličky, smyčky).

Textilní vlákna

Základem každé tkaniny a pleteniny je textilní vlákno. Je to základní prvek textilního výrobku.

Textilní vlákna rozdělujeme podle toho, z jakých surovin jsou vyrobená.

Přírodní vlákna rostlinného původu (bavlna, len, kopřiva, konopí) dělíme podle toho, z jaké části rostliny se získávají. Přírodní vlákna živočišného původu dělíme podle živočichů (ovce, králík, kuň, bourec morušový), kteří vlákna poskytují. Minerální nerostná vlákna (azbest, zlato) se získávají z nerostů a kovů.

Chemická textilní vlákna se vyrábí z přírodních a syntetických látek chemickou cestou.

Druhy textilních vláken

Mezi nejznámější vlákna rostlinného původu patří bavlna a len.

Bavlna je nejrozšířenější textilní surovina, která se pěstuje v tropickém a subtropickém pásu. Jemná vlákna vyrůstají na povrchu semen v tobolce bavlníku. Vlákno je dlouhé okolo 5cm, snese i vyšší teploty a dobře se barví. Dobře se kombinuje s chemickými vlákny. K největším vývozcům bavlny (bílého zlata) patří USA.

Vlastnosti bavlny

- příjemný sametový lesk, hebkost
- malá tažnost a pružnost
- tvárnost je dobrá, ale nevydrží, mačká se
- dobré tepelněizolační vlastnosti
- bavlněné tkaniny jsou vzdušné a dobře se perou

Len patří k nejstarším přírodním materiálům, dorůstá až do výšky jednoho metru. Vlákno, kterým je lýko v lodyze, se uvolňuje máčením, sušením, lámáním a upravuje se v ochlováním.⁵

Vlastnosti

- je pevnější než bavlna
- menší pružnost a tažnost
- hedvábný lesk
- velká tepelná vodivost
- mačká se
- značná navlhlost

⁵ Vochlování spočívá v protahování hrsti vláken přes hrubou vochlí, což je prkno s ocelovými hroty.

K neznámějším vláknům živočišného původu patří vlna a hedvábí.

Vlna je po bavlně nejrozšířenější textilní surovina, která se získává stříháním, vyčesáváním a vytrháváním chlupů a srsti zvířat. Její kvalitu ovlivňují klimatické podmínky, stáří zvířete, péče o něj. Nejčastěji se využívá vlna ovčí.

Vlastnosti

- má velkou pružnost, tvárnost, tažnost
- dokonalá pevnost
- hřejivost
- tkanina se nemačká
- snadno plstnatí

Hedvábí patří k nejušlechtlejším textilním vláknům, která se získávají z kukly bource morušového. Dobře se barví a látky z pravého hedvábí se nemačkají. Vyžaduje opatrné praní a žehlení. Využívá se na výrobu vrchních i spodních oděvů, podšívek, stuh, atd...

Vlastnosti

- velká pevnost
- pružnost, značná tažnost
- lehkost, jemné na omak
- vysoký lesk

Chemická textilní vlákna

Po druhé světové válce se rozšířila výroba těchto vláken, dnes jich je již mnoho druhů a stále vznikají nové. Mají určité výhody, ale také nedokonalosti. Jsou sice lehké, pevné, nemačkají se, ale chybí jim savost. Jsou málo prodyšné. Často se používají v kombinaci s přírodními vlákny, čímž se podstatně zlepšují jejich vlastnosti.

Výroba textilií

Tkaniny mají dvě soustavy vláken

Způsob, kterým se váže osnova (po délce tkaniny - rovnoběžně s pevným krajem) s útkem (po šířce tkaniny - v kolmém směru) se nazývá vazba.

Mezi základní tři vazby tkaniny patří tkanina plátňová, keprová a atlasová. Plátňová vazba se vyznačuje pravidelným střídáním útku a osnovy.

„Vazba vzniká provazováním a křížením osnovních a útkových nití v určitém pořadí. Určuje vzhled, strukturu, povrch, pevnost, pružnost i tuhost tkaniny“.(Skarlantová, Vechová, 2005, s. 151)

Ostatní oděvní materiály

Pleteniny

Plst' je netkaná slisovaná textilie složená z jednoho či více roun⁶. Ke spojení vláken dochází plstěním nebo valchováním.

Krajka je ozdobný pruh textilie vyrobený různými technikami. Krajkoviny jsou řídké, průhledné textilie. Původně se vyráběly ručně.

Tyl je síťová průhledná a jemná tkanina z bavlny, hedvábí nebo syntetických vláken.

⁶ Rouno je plošná vrstva, kde se vzájemně prolínají textilní vlákna

1.6 Dekorování, zdobení

Na tkanině nebo pletenině lze dekor dotvořit dodatečně.

Pomocí vyšivací příze (bavlnky), ručním vyšíváním nebo našíváním různých textilních aplikací lze vytvářet různé originální dekory.

Patchwork

„patch“ – záplata, „patchwork“ – vyrobeno ze záplat.

Další forma, která se dá použít k vytvoření dekoru. Je to zvláštní technika, při které se sešívají látky, jež mohou vytvářet různé vzory. Dnes již existují speciální šicí stroje, ale původně byl patchwork výhradně ruční prací.⁷

Ruční vzorování textilií

- vzor tiskneme pomocí formy nebo šablony
- kresba, malba pomocí textilních barev
- rezervováním určitých částí a následným obarvením zbytku textilie
- odbarvováním

Tisk pomocí formy nebo šablony

Vzor se na textil nejčastěji nanáší potiskováním. Při ručním tisku se vzor nanáší na povrch textilie pomocí tiskátka – přímý tisk. (Skarlantová, Vechová, 2005, s. 59)

Přenášet barvu lze pomocí různých předmětů, razítek, která si můžeme sami vyrobit. Například tisk z linorytu nebo matrice⁸, na které se nanáší barva válečkem. Někdy se stačí podívat kolem sebe. Příroda jich nabízí nepřeberné množství.

⁷ Ohledně této techniky jsem absolvovala seminář „Tradiční řemesla pro každého - Kůže a ozdoby z nich, První tkaní, Co ze zbytků látek, Zkuste Patchwork“ akreditovaný MŠMT č.j. 34 779/2005-25-468.

⁸ Matrice - tiskátko, které vznikne připevněním různých materiálů na pevnou podložku.

Malování pomocí šablon se řadí mezi nejjednodušší nanášení barev na textil.⁹ Na nanášení barev se používají speciální tupovací štětce, které lze nahradit i molitanovými. Barvu nanášíme v několika jemných vrstvách. Pomocí houbičky lze vytvořit různé barevné přechody, stínování, apod. Další způsob nanášení barvy pomocí šablon je využitím foukacích fixů, popřípadě sprejů.

Ubrousková technika – „decoupage“

Podstatou této techniky je vystřihování různých motivů z ubrousků a polepování předmětů. Na textilií je nutné použít lepidlo, které je na ni přímo určené. Nejčastěji se využívají ubrousky třívrstvé. Nejprve je nutné nanést lepidlo, přiložit jen vrchní potištěnou vrstvu obrázku a obrázek znovu přetřít lepidlem. Dekor je třeba nechat dostatečně zaschnout a pak zafixovat pomocí zažehlování přes tenkou tkaninu nebo pečicí papír na lícové straně při teplotě určené pro bavlnu.¹⁰

Vzorování nanášením barvy

Základ kresby tvoří čára a linie. Spojení s podkladem umožní kresba „mokrou“ technikou, při které tekutá barva využívá savosti textilních materiálů. Zařazujeme sem i kresbu značkovači (fixy). Malování štětcem nebo barvami v tubě s nástavcem vyžaduje potřebnou jistotu v ruce. Je náročnější, protože štětec po látce hůře klouže. Důležité je mít látku dobře vypnutou, aby nám při malování nekladla odpor. Je potřeba využívat kvalitní barvy, které po zaschnutí netvoří na látce stroupky a při pružení látky se netrhají. Kvalitní barvy jsou po zaschnutí na omak měkké a příjemné.

Zařadila bych sem i jednu z novějších technik, malování se snímatelnými barvami na textil pomocí pečicího papíru. Nejdříve se kreslí drobné detaily, obrysy a stíny, to co bude na budoucím obrázku po přetření nejlépe viditelné. Po zaschnutí se pokračuje s dalšími detaily obrázku a končí se pozadím obrázku, kdy se již mohou přetírat i nakreslená místa (technika podmalby na sklo). Namalovaný obrázek se po zaschnutí přiloží na látku a přežehlí se, před odstraněním musí papír zcela zchladnout.¹¹

⁹ V rámci DVPP jsem získala osvědčení se zaměřením „Tisk na látku/Zdobení textilu, akce byla akreditovaná MŠMT č.j. 19 625/2005-25-112.

¹⁰ Návod k této činnosti lze vyhledat na internetových stránkách <http://www.vytvarka.cz/>.

¹¹ Klasické použití snímatelných barev lze nalézt v knize Windows art (Computer Press, 2004).

Rezervování

Je výtvarná technika, při které dochází ke vzniku dekoru. Znamená to, že se k místu, které rezervujeme, nedostane barva. V počátcích barvířství se používala výhradně barviva přírodní. Například modř rostlinného původu „indigo“ si vydobyla světovou proslulost. Barviva starých národů pocházela z rostlin, hub, plodů, minerálů, hmyzu a dalších darů přírody.

Objev umělého barviva ovlivnil způsoby zdobení textilu i módní trendy.

Nejznámější zástupce rezervních technik je batika. Podle odborného názvosloví by se tak měla označovat technika, u které je tvořen vzor voskovou rezervou. (Pánková, 2009, str.9)

Většinou se batika využívá ve významu rezerva a do ní se zařazuje: batika vosková, batika šitá, batika vázaná, tie-dye batika, sypaná batika.

Vosková batika

Velmi stará rezervátní technika. Vzor nakreslený pomocí kresby voskem rezervuje tkaninu v místech, kde nemá dojít k obarvení. Kreslicí nástroj zvaný tjan-ting se používá na kresbu jemných linií. (Skarlantová, Vechová, 2005, s. 49) Vosková rezerva se připravuje rozpuštěním parafínu a včelího vosku ve stejném poměru. Po nanesení by měl vosk textilií prostoupit, aby byla rezervovaná z lícové i rubové strany, a tím by se neměl vzor podbarvit.

Používají se barvy, jimiž lze barvit za studena nebo při nižších teplotách, aby nedošlo k rozpuštění voskové rezervy. Po vymáčení a usušení je možno barvení opakovat nebo odstranit rezervu. Větší plochy lze oloupat nebo opatrně seškrabat nožem. Zbýlý vosk odstraníme přežehlením přes savý papír, tuto činnost je nutno opakovat, dokud se vosková rezerva nerozpustí a nevsákne do papíru. Podrobné informace o této technice lze vyhledat v knize Diany Lightové Batikování-21 báječných nápadů.¹²

¹² V tomto školním roce jsem získala osvědčení o absolvování kurzu „Kreativní výtvarné techniky a jejich aplikace v praxi“ akreditovaný MŠMT č.j. 14 161/2009-25-340.

Další způsob, který se nápadně podobá voskové batice, je batika pomocí těsta. Z hladké mouky, kamence a vody se v daném poměru rozmixujeme vláčné těsto, které se nanáší jako rezerva na tkaninu. Podrobný popis této techniky lze najít v časopisu Creative Amos (Creative Amos, 2007, č. 6, str.1 5). Tento časopis je zaměřen na tvořivost a nabízí spoustu inspirace.

Šitá batika

Základem této batiky je vytváření vzorů šitím. Princip spočívá v tom, že je zamezen průnik barvy do látky. Látku je nutné prošít ručně jehlou a kvalitní nití. Vzor je vyšit hustým předním stehem, který je nutno postupně stahovat a utahovat. Látka se šitím řasí. Lze vyšít různé motivy. Motiv se předkresluje na mokrou vyždímanou látku, po třech až pěti ušitých stezích je třeba utáhnout a prošít jisticím stehem. Další způsobem šité batiky je batika řasená, při které lze látku libovolně prošít a řasit, převázáním provázku lze zachovat placatý tvar.

Barvicí lázeň se připravuje podle návodu na obalu barvy. Po obarvení je nutné látku vymáchat ve studené octové vodě, aby došlo k ustálení barvy. (Skarlantová, Vechová, 2005, s. 42) Další inspiraci s ukázkou různých vzorů možno shlédnout v již zmiňovaném časopisu. (Creative Amos, 2007, č. 3, str. 35-37)

Vázaná batika

Nejklasičtější a nejjednodušší výtvarnou technikou vzorování textilie je vyvazovaná batika. K rezervování vzoru tak, aby k němu nepronikla barva, postačí správné zauzlování textilie. Textil je možno obarvit i ve více barvách. Při přechodu do další barvy je nutno dovázat další provázky. Po obarvení postupujeme jako u šité batiky.

Batika tie-dye

Pro tuto moderní formu je specifický tvar, jedná se tedy o rezervu tvarovou. Pokud je látka před obarvením tvarovaná, lze očekávat její určitý vzor. Koncentrované barvivo je nanášeno poléváním více barevných odstínů v jednom technologickém kroku. (Pánková, J., Batika tie-dye, 2009)

Autorka ve své knize popisuje podrobné postupy, které jsou doprovázeny fotografiemi, na nichž je vidět, jakým způsobem postupovat při tvarování, aby vznikl příslušný vzor.

Sypaná batika

Patří mezi jednoduché dekorační techniky. Textilní barvy v prášku (Duha, Iberia, Texba, ...) se sypou na vlhkou textilií přímo a lze využít více barev najednou. Barevné efekty dekoru lze zvýšit různým překládáním. Možné je kombinovat i s vázanou batikou, k vytvoření rezervy lze využít i obyčejné gumičky. Jednou z možností fixace je zabalit posypanou textilií do igelitu, aby se do něho nedostala voda a vařit ve vodní lázni, popřípadě lze využít i rychlejší způsob a v neuzavřeném mikrotenovém sáčku vařit v mikrovlnné troubě.

Odbarvování

Je další způsob, kterým lze vytvořit dekor. Od ostatních se liší tím, že je barva z textilie odstraňována prostředkem obsahujícím chlor. Savo Perex je nejúčinnější a nejdostupnější prostředek, který lze v našich podmínkách využít. Důležité je vybrat vhodné textilie, které by měly obsahovat nejméně 85% přírodního materiálu (vlna, bavlna, len).

Způsoby odbarvování

➤ namáčením

Pomocí provázků (gumiček) se vytvoří rezerva, která má zabránit přístupu Sava, připravená textilie se ponoří do připraveného roztoku (voda, Savo ve stejném poměru). Po vyjmutí se musí propláchnout ve studené vodě a odstranit provázky.

➤ stříkáním

Pomocí mechanického rozprašovače. Pokud není cílený konkrétní motiv, lze například libovolně muchlat, v opačném případě lze využít různé předměty či šablony. Informace k této technice s názornou ukázkou a možností vyzkoušet si ji v praxi, jsem měla možnost v rámci volitelného předmětu „Výtvarná výchova“ pod vedením

PhDr. Jany Skarlantové.

Pokud si dokážeme vyrobit jednoduchá pěnová razítka nebo využít jiných vhodných předmětů, lze pomocí Sava i tisknout. Při použití kvalitních štětců se dá Savem i malovat.

K výslednému dotvoření lze kombinovat s barvami na textil nebo využít textilní kontury.

1.7 Pokrývky hlavy

Tato část je věnována různým druhům pokrývek hlavy, kterým se budu věnovat v praktické části.

Pokrývka hlavy jako součást oděvu prošla různými proměnami. Měla určitý význam, její vzhled se lišil ve vztahu k postavení, byla typická pro určitou dobu a často se využívala jako módní doplněk.

„Podle účesu a klobouku, pokrývky hlavy lze poznat společenský význam člověka, jeho hodnost, příslušnost k nejrůznějším společenským vrstvám, skupinám i povoláním. Pokrývka hlavy dokonce prozrazuje i přístup k životu, náladu i charakter.“ (Cikánová, 1996, s. 97)

Pokud se snažíme přiřadit oděv do určité doby, právě pokrývka hlavy může být vhodným vodítkem.

Jedno z opravdu stylizovaných období, zaměřujících se na pokrývky hlavy, bylo rokoko. Pro toto období je typická dekorativnost a hravost. Kloboučníci se předháněli ve vymýšlení fantastických klobouků. (Skarlantová, 1999, s. 105, 108) „Je to doba nákladných módních výstřelků především v kloboucích a účesech.“ (Kybalová a spol., 1973, s. 227)

„Na hlavách se objevuje zátiší s květinami, stuhami, jehlicemi a pery, turbanovité čepce zdobené půlměsíci, ale i loďky s vysokým plachtovým, větrné mlýny, mosty a zahradní architektura.“ (Kybalová a spol., 1973, s. 207)

Touha být originální a vyniknout vede občas k takovému „výtvoru“...

Mezi známější pokrývky hlavy patří například, klobouk, čepec, čepice.

Klobouk

„Má měkký i pevný tvar, zhotovuje se z plsti, kůže, tkaniny, slámy, apod. Skládá se z hlavy a střechy (krempe – plochý okraj obepínající celý jeho obvod).“ (Trešl, 1994, s 98) Především dámské klobouky bývají různě zdobený.

Čepec

Přilnavá pokrývka hlavy, která se dá zpravidla zavázat nebo zapnout.

(Trešl, 1994, s. 33)

Čepice

Je šitá nebo pletená pokrývka hlavy, může mít různý tvar. (Trešl, 1994, s. 33)

Další pokrývky, o nichž se zmiňuji v praktické části

Hennin (gotika) - vysoký kuželovitý čepec, který byl potažen hedvábím nebo jinou drahou látkou a ozdoben závojem (Skarlantová, 1999, s. 73)

Hennin – „Bílá paní“

Buřinka -,kompromis mezi cylindrem a plstěným kloboukem“. (Kybalová a spol., 1973, s. 361) Černé, zřídka šedé barvy.

Cylindr – „Motýl Emanuel“

Buřinka – „Pan Tau“

Kukaňovitý klobouk (biedermeier) – čepcovitý klobouk s širší krepou, rámuující obličej

Kukaňovitý klobouk – S čerty nejsou žerty - „princezny – Adélka, Angelína“

Kápě, kukla – zakrývá přiléhavě celou hlavu, někdy i krk a část ramen. (Kybalová a spol., 1973, s. 362)

Kápě – Šíleně smutná princezna - „kat“

Loktuše – velký šátek, který se vázal na hlavu nebo kladl na ramena

Loktuše – Krkonošské pohádky - „Anče“

Mezi pokrývky, které mohou mít další využití, bych zařadila šátek a šálu.

Šátek

Má čtvercový nebo trojúhelníkový tvar různých velikostí, nejčastěji je vyroben z textilie. Slouží jako pokrývka hlavy, krku, ale s trochou představivosti může zdobit i další části těla. Vybrat si lze z velkého množství barev a vzorů. Lze ho též mnoha způsoby uvázat. (Trešl, 1994, s. 220)

Šála, šál

Oděvní doplněk, který se nosí kolem krku. Lze ho využít i jako pokrývku hlavy. Vyrábí se většinou z vlny, bavlny, hedvábí. (Trešl, 1994, s. 218)

2. Praktická část

2.1 Úvod do praktické části

Tato část je věnována prezentaci jednotlivých výtvarných činností, kterými jsem se snažila docílit záměru bakalářské práce.

Výtvarnou řadu nazvanou „Pokrývky hlavy“ jsem zpracovala formou projektu, ve kterém se děti blíže seznamují s textilním materiálem. Zkoumají jeho vlastnosti, zjišťují, jakým způsobem vzniká vazba, pokoušejí se o tkaní a vytvářejí pleteninu pomocí pletacího strojeku. Objevují možnosti dekorování. Vyzkoušejí si v praxi různé techniky batikování, tisku, odbarvování, které jsou podstatou k vytvoření daného vzoru.

Jedním z výtvarných námětů je „Klobouk pro písničku“, kde je k motivaci využita známá písnička. Ze čtyř písní si každý ročník vybírá jeden text a od něho se odvíjí celková motivace. Šátky a šály vznikají na základě zkušeností dekorování z předešlé řady, kdy jsou již některé děti dosti samostatné a své zkušenosti předávají dalším.

Některé aktivity jsou časově náročnější, jiné je třeba připravit nebo rozdělit do několika částí, různě do sebe zasahují a vzájemně se prolínají. Děti vyhledávají, objevují, učí se jak pracovat, zpracovávají informace a zároveň se snaží řešit problémy vycházející z dané činnosti. Jedná se o projekt dlouhodobý, který v současné době stále probíhá.

2.2 Charakteristika školy

Základní škola má od roku 1999 právní subjektivitu a zřizovatelem je město Mšeno. Historická budova školy se nachází se na konci města směrem na Mladou Boleslav a obklopuje ji park a sportovní hřiště.

V letošním školním roce má škola 12 tříd a navštěvuje ji 272 žáků, z toho je 1 třída speciální s 10 žáky. Jezdí sem děti ze 34 spádových obcí. Školní družina má 5 oddělení a v rámci družiny pracují i zájmové kroužky. Provoz zajišťuje 19 pedagogických pracovníků, 3 vychovatelky ŠD, 5 provozních zaměstnanců a 3 pracovnice školní jídelny, která je součástí školy.

2.3 Charakteristika předmětu Charakteristika školy

Předmět výtvarná výchova se na druhém stupni vyučuje v šestém a devátém ročníku dvě hodiny týdně, v sedmém a osmém ročníku je vymezena pro tento předmět pouze jedna hodina týdně. Využili jsme možnosti a vytvořili alespoň dvouhodinový celek jednou za čtrnáct dní.

Počty žáků v jednotlivých třídách na druhém stupni naší školy

Šestou třídu navštěvuje 32 dětí (17 chlapců a 15 dívek), sedmou třídu 29 dětí (11 chlapců a 18 dívek), osmou třídu 25 dětí (12 chlapců a 13 dívek). Devátý ročník je rozdělen do dvou tříd. Do deváté A chodí 15 dětí (8 chlapců a 7 dívek) a devátou B navštěvuje 21 žáků (12 chlapců a 9 dívek).

2.4 Realizace výtvarného projektu

Forma realizace: dlouhodobý projekt

Doporučený ročník: 6. - 9. ročník ZŠ

Časový rámec: činnosti v rámci jednoho čtvrtletí

Popis našich činností je směřován do několika základních bodů.

- Cíl
- Obsah
- Námět
- Výtvarný problém
- Motivace
- Výtvarný úkol
- Pomůcky
- Metody
- Výtvarná technika
- Postup
- Průběh činnosti
- Hodnocení
- Reflexe

2.5 „Průzkum“(úvodní část)

„Co je to vlastně textil?“

V této části jsme se zaměřili na poznávání naší druhé kůže, vždyť právě textilie je naší každodenní součástí. Splynula s námi tak dokonale, že se stala nezbytnou pro každého člověka.

Málokdo se již zamýšlí nad tím, jak složitý je proces, kterým textilie vzniká. Výběr správné textilie není určitě pouze vizuální záležitostí, proto jsme se rozhodli prozkoumat její vlastnosti.

Východisko

Odlišnosti různých druhů textilií. Využití odpadových materiálů (starých oděvů), které přestávají plnit funkci praktickou, ale jejich opotřebení je pouze módní.

Cíl

Rozvoj výtvarného citění a vyjadřování ve vztahu k materiálu, rozvoj pozorovacích schopností a výtvarného vyjádření, respektování pracovních postupů, ověřování komunikačních účinků, rozvíjení představivosti a tvořivosti.

Obsah

Práce s textilií, průzkum vlastností, porovnávání různých druhů textilie, rozdíl mezi tkaninou a pleteninou.

Námět

„Vzorník aneb co skrývá tvůj vějíř“

Vytvoření vzorníku obsahujícího bohatou škálu látek, kde je každý z pruhů vějíře doplněn vhodnou charakteristikou příslušné textilie. Tkaní koberce, pletení šály.

Výtvarný problém

Průzkum vlastností textilií, rozpoznání odlišností u různých textilií a pochopení rozdílů mezi tkaninou a pleteninou.

Motivace

píseň: „Šaty dělají člověka“

„Je to tak, třeba je to k nevíře, že z biskupa putna dělá uhlíře. Je to tak, třeba je to k nevíře, že mnicha dělá kutna, krunýř rytíře. Je to pravda odvěká, šaty dělají člověka, kdo je nemá, ať od lidí pranic nečeká. Dokavad jsme nahatý, od hlavy až do paty, nikdo neví, kdo je chudý a kdo je bohatý. Podle kabátu se svět měří, lháři ve fraku, každý věří, protože.....“

Co je potřeba k výrobě šatů (oděvu)?

Podle čeho je možno textilie dělit?

Z čeho vzniká látka?

Dokázal(a) bys utkat látku nebo například uplést šálu?

Výtvarný úkol

Vytvoř vzorník pomocí kartonu a odstřížků ze starých oděvů. Zkoumej jejich vlastnosti (mačkavost, pružnost, hřejivost, savost, jemnost, pevnost). Pokus se přesvědčit spolužáka/spolužačku, že právě látka ve tvém vzorníku je ta nejlepší pro volbu jeho výběru. Tkaní a pletení v praxi.

Pomůcky

materiál: staré oděvy, karton, knoflíky, nitě, příze, tkaloun

pomůcky: lepidlo, nůžky, pravítko, obyčejná tužka, jehla

Metody

skupinová práce - rozdělení rolí, kolektivní i individuální činnosti dětí, získávání praktických zkušeností (kontakt s textilií), vyhledávání informací a využití dostupné literatury

Výtvarná technika

stříhání, lepení, sešívání, tkaní, pletení

Postup

Pracují v několika skupinách.

Úkol 1

Nejprve si připraví 11 stejných pruhů kartonu (šířka 9 cm, délka 30 cm). Vyberou si již nepoužívané oděvy, u kterých si vyzkouší jejich vlastnosti. Dále pak u vybraných druhů starých oděvů si vystříhnou 10 čtverečků (délka strany cca 7 cm). Ty pak nalepí do vrchní části kartonu.

Po zaschnutí si ve spodní části každého listu vytvoří jednu díрку, kterou spojí dvěma knoflíky a sešijí k sobě, aby jim vznikl pohyblivý vějíř. Pod každou látku pak doplní její charakteristiku. Na vrchní část napíše poutavý nápis „Vzorky látek.“

Úkol 2

Módní návrhář (návrhářka)

Pomocí kresby (malby) nebo ze starých oděvů vytvoří návrh vlastního dekoru. Mohou navrhnout látku nebo již konkrétní oděv.

Úkol 3

Tkaní na rámu

Na vypnutou osnovu v rámu si nastříhají proužky z různých textilií a pomocí nich ji vyplétají. Podle postupu si vyzkoušejí pletení šály na strojku, který vyrobili chlapci v rámci hodin pracovních činností.

Průběh činnosti

1) V počátku průběhu každé činnosti upozorňuji na bezpečnost a chování při práci.

Abychom si nastolili tu správnou atmosféru, poslechli jsme si nejprve píseň „Šaty dělají člověka“ (Zpěvník pro žáky základních škol, str. 136), kterou většina dětí opravdu zná, proto si ji i zazpívaly. Diskuze na téma z čeho vlastně šaty (oděv) vznikají a co se s nimi děje, když už nejsou „in“. Podle čeho si oděv vybíráme? Co nás při jeho výběru nejvíce ovlivňuje?

Z oděvů, které již nejsou využívány k účelu, k němuž byly určeny, dívky vybíraly, ty co se jim líbily (viz. obr.1). Zaujalo mě, že i když je většinou lákal vzhled, opravdu látku zkoumaly podrobněji. Různě ji natahovaly, mačkaly, zkoušely, jestli je jim příjemná na těle, namáčely ji, porovnávaly její hmotnost, přemýšlely, jaký oděv pro jakou příležitost by z ní vyrobily.

Z kartonu si vystřihly pruhy dané velikosti a z vybraných oděvů čtverečky látky, které pak do vrchní části pruhu nalepily (viz. obr.2).

obr. 1

obr. 2

Po zaschnutí si jednotlivé pruhy sešly dohromady. Aby dosáhli toho, že bude vějíř opravdu pohyblivý, prošili ho z každé strany jedním knoflíkem. Pod každou látku pak dopsaly vlastnosti, které si na počátku zjistily (viz. obr. 3, 4). Aby dovedly svoji práci k dokonalosti, napsaly na vrchní pruh název: „Vzorky látek.“

obr. 3

obr. 4

Na závěr se pak snažily svůj „vzorkovník“ nabídnout vybraným dětem a doporučovaly jim právě jejich kvalitní látky.

2) Hra na módního návrháře.

Skupina dětí, která se zhostila tohoto úkolu, měla dostatek prostoru k vlastnímu vyjádření. Některé děti si vystačily s pastelkami, jiné využily barvy. Další kombinovaly přímo dekory z odpadových textilií a vsazovaly je do své tvorby (viz. obr. 5,6).

obr. 5

obr. 6

3) Tkaní na rámu

Při této činnosti jsme si vysvětlili, že záleží na tom, jak se dvě pravoúhlé soustavy nití (nastříhaných proužků a tkalounu) navzájem proplétají. Vyzkoušeli jsme si vazbu plátňovou, která patří k nejjednodušším a zároveň nejpevnějším typům vazby (viz. obr. 7).

Na pletacím strojků si vyzkoušeli pletení a zároveň si vysvětlili rozdíl mezi tkaninou a pleteninou. Na rozdíl od tkaniny má pletenina jenom jednu soustavu nití/příze (viz. obr. 8).

obr. 7

obr. 8

Hodnocení

Úkoly, jež byly součástí této výtvarné řady, zpracovávaly postupně všechny již zmiňované ročníky. Navození atmosféry písničkou bylo určitě správnou volbou, zvýšil se zájem o konkrétní činnost.

Všechny třídy hned v prvopočátku seznamování s textilním materiálem zkoumaly, zda by se nedal oděv využít k tomu, k čemu byl původně vyroben, zda je opravdu morálně opotřeben. Zasmály jsme se, když si staré oděvy zkoušely. V tento moment bylo nutné upozornit na původní záměr práce.

Jedná se o šikovné, zručné děti, nebyl tudíž žádný problém jak s naměřením a stříháním kartonu ani látek. Při zkoumání vlastností bylo zřejmé, že mají potřebu mezi sebou komunikovat a sdělovat své poznatky. Což hodnotím velice pozitivně, protože jim tímto způsobem začínala být textilie daleko bližší.

Dokázaly vysvětlit, proč by si zrovna tuto látku nevybraly, co jim na ni vadí. Položily jsme si otázku, jak si vybrat mezi tolika látkami, které jsou k dispozici v obchodech. Pozvolna jsme docházely k názoru, že dáváme přednost přírodním textiliím (bavlna, vlna,...). Děti si vzájemně pomáhaly či vysvětlovaly, jakým způsobem jejich práce probíhala. Některé využily možnosti si tkaní či pletení vyzkoušet, jiné spíše sledovaly, jak si jejich spolužáci počínají.

Reflexe

Látky ze syntetických vláken se hůře zpracovávají. Pokud si budeme vybírat textilií, neměli bychom se ji při výběru bát dotknout a přesvědčit se o jejich kvalitách.

Z tohoto zjištění budeme vycházet ve výtvarné řadě týkající se pokrývek hlavy.

2.6 Projekt „Pokrývka hlavy“

Na tomto projektu jsme si vyzkoušeli různé druhy dekoračních technik s využitím tradičních i méně tradičních prací s textiliemi. Rozdělila jsem ji do čtyř částí. První tři mají stejný motivační prvek, kterým je písnička.

Čtvrtá část je zaměřena na volný čas dětí. V rámci školní soutěže si děti ve svém volném čase vyrobí pokrývku hlavy, náměty na zpracování jsou uvedeny na stránkách školy (<http://www.zsmseno.cz/>).

1. „Klobouk pro písničku“
2. „...šátečku kolem se toč“
3. „Co nosily pohádkové postavy?“
4. „Co nasadíš na hlavu?“ (školní soutěž)

Při plánování tohoto projektu jsem využila propojení výtvarné výchovy s dalšími předměty (mezipředmětové vztahy) a navázala na volnočasové aktivity. V jednotlivých částech jsem využívala získaných zkušeností z předešlých aktivit, a vedla tím děti k větší samostatnosti v rozhodování, vzájemné toleranci, a aby dokázaly získaných poznatků nejenom využít, ale zároveň je předávat dalším.

2.7 „Klobouk pro písničku“

Náplní této části je vytváření klobouků, které vystihují známou písničku.

Vybrala jsem čtyři písničky („Sluníčko“, „Holka modrooká“, „Chytila jsem na pasece motýlka“, „Velrybářská výprava“), které znají děti z hodin hudební výchovy, a podle nich pak každá třída tvořila svůj klobouk.

Cíl

Spolupracovat a pracovat v kolektivu, prohlubovat empatie, rozvíjet fantazii, pokusit se vyjádřit dojmy a pocity, tvořivost při prostorovém vyjádření pokrývky hlavy, zkoumat možnosti využití textilního materiálu, naučit se základům technologie batikování a dalším možnostem dekorování textilií.

Obsah

Práce s kartonem, textilií, tavnou pistolí, výroba tiskátek, seznámení s různými dekoračními technikami (barvení, batikování, tisk na textil, odbarvování stříkáním (Savo), práce se šablonou, ubrousková technika, malování snímatelnými barvami, nažehlování, patchwork bez šití, fixy na textil).

Námět

„Klobouk pro písničku“

Každá třída vytvoří klobouk k textu zadané písně pomocí vybraných dekoračních technik. Experimentace v materiálu.

Výtvarný problém

vytváření klobouků pomocí různých dekoračních technik s využitím textilií a dalších materiálů.

Motivace

6. třída

píseň: „Sluníčko“

Hudba J. Šlitr, text J. Suchý (Já, písnička, Zpěvník pro ZŠ, 1992)

„Sluníčko, sluníčko, popojdi maličko, sedíš tu u cesty, stane se neštěstí, něco tě zajede. El-ce pelce strejček Nimra koupil šimla v Kadani, ani nevíš, jak to šimrá, když mi lezeš po dlani. Podívej se zvedá krovky, asi někam poletí, do nebe či do Stromovky, hádej, hádej, hádej potřetí...“

Podle čeho jste poznali, že se jedná o berušku?

Co se jí mohlo stát?

Kam vlastně letěla?...

7. třída

píseň: „Holka modrooká“

česká z Bydžovska (Písnička I, Zpěvník pro ZŠ, 1999)

„Holka modrooká, neseďávej u potoka, holka modrooká neseďávej tam. V potoce se voda točí, podemele tvoje oči, holka modrooká neseďávej tam. V potoce je velká voda, vezme-li tě bude škoda, holka...“

Kde seděla holka?

Co se jí mohlo stát?

Kde bys hledal potok?...

8. třída

píseň: „Chytila jsem na pasece motýlka“

Hudba Mike Hawker, text Jiří Štáidl (Hudební výchova 5, učebnice pro ZŠ, 2010)

„Chytila jsem na pasece motýlka, protože má bledě modrá křídýlka. Zůstane se mnou a já s ním, pomalu se od něj lítat naučím...Koukněte se přiletěl k nám motýlek, protože má párek malých křídýlek, zůstane se mnou a já s ním...“

Kde byl chycený náš motýlek?

Víš, jak vypadal?...

9. třída

píseň: „Velrybářská výprava“

Hudba i text Antonín Linhart (Já, písnička, Zpěvník pro ZŠ, 1999)

„Jednou plác mě přes rameno Johnny, zvanéj Krecht: „Mám pro tebe, hochu, v pácu moc fajnovej kšeft.“ Objednal hned litr rumu a pak něžně řval: „Sbal se, jedem na velryby, prej až za polár.“ Výprava velrybářská k břehům Grónska nezdařila se, protože nejeli jsme na velryby, ale na mrože. Výprava....“

Umíš si představit takovou výpravu?

Víš, kde se nachází Grónsko?

Jak taková velryba ve skutečnosti vypadá?...

Výtvarný úkol

Podle návodu vyrobte klobouk z kartonu. Pomocí různých dekoračních technik ho ozdobte tak, aby patřil vybrané písničce.

Pomůcky

materiál: bílá bavlněná textilie, pletenina, bavlnka, karton, barvy na textil

pomůcky: lepidlo, tavná pistole, nůžky, ubrousky, šablony, fixy, štětce, špejle, gumičky, pravítko, obyčejná tužka, jehla

Metody

skupinová práce, rozdělení úkolů do částí, vyhledávání informací, příprava postupů, prolínání činností, individuální i organizované činnosti, vytváření příjemné pracovní atmosféry, vhodná motivace, pozitivní hodnocení

Výtvarná technika

Stříhání, lepení, šití, barvení textilií, malba, rezervní techniky

Postup

Rozdělení úkolů souvisejících se zadaným tématem jednotlivých tříd.

Poslech motivační písně, diskuze a výběr z nabízených možností technik dekorování, prohlížení knížek s názornými ukázkami a postupy.

1. skupina-vytváření korpusu klobouku podle návodu
2. skupina-kresba návrhů (souvisí s textem písně)
3. skupina-příprava textilie
4. skupina-vyhledávání informací

Průběh činnosti

Nejprve jsme si poslechli motivační píseň související s ročníkem. K navození atmosféry přispěly i kladené otázky, které rozvinuly velkou diskuzi. Vysvětlila jsem jim úkol, který souvisel s výrobou klobouku. Další motivací bylo, že si tuto aktivitu vyzkouší i ostatní třídy a všechny klobouky budou společně vystaveny.

Vysvětlili jsme si, že každý z klobouků reprezentuje svoji třídu. Společně jsme vymýšleli strategii, jakým způsobem postupovat, aby právě náš klobouk nejvíce oslovil. Položili jsme si otázku, co je potřeba udělat.

Na tabuli jsme si poznamenali body

- z kartonu podle návodu vytvořit korpus klobouku
- vybrat vhodnou dekorační techniku
- navrhnout, jak by klobouk mohl vypadat
- připravit textilii (batikování, barvení,...)
- další zdobící prvky

Děti mezi sebou vybraly skupinu, která se pustila do měření kartonu a přípravy částí klobouku. Změřili jsme obvod hlavy jednoho z dobrovolníků. Vycházeli jsme z poloměru 13 cm.

1. skupina

Postup

- **Střecha klobouku**
- kružítka s poloměrem 26 cm (kružnice do středu kartonu)
- pomocí řezáku vyříznout kružnici z kartonu
- zmenšit poloměr na 13cm a vytvořit další kružnici (ze stejného středu)
- zmenšit poloměr na 11cm a vytvořit poslední, kterou je potřeba vyříznout
- další kružnici (13cm) řezákem pouze naříznout
- k naříznuté části vystříhnout po celém obvodu trojúhelníčky
- a zbylé stříšky ohnout
- vznikla střecha klobouku

- **Hlava klobouku (spojení částí a+b)**
- na nový karton kružnici s poloměrem 15cm (pomocí řezáku vyříznout)
- ze stejného středu druhou o poloměru 13cm (řezákem pouze naříznout)
- k naříznuté části vystříhneme po celém obvodu trojúhelníčky
- a zbylé stříšky ohneme
- ze čtvrtky vystříhneme pruh 55x13cm

2. skupina

Výběr vhodné techniky

Z nabízených knih a časopisů (Batikování -21 báječných nápadů, Textilní a výtvarné techniky, Batika tie-dye, 100 a jeden nápad na originální tričko, Creative Amos...) vybíraly způsob, jakým by svůj klobouk ozdobily.

Podle náročnosti si určily skupiny, které začaly připravovat textilií a další potřebné doplňky.

3. skupina-„Návrháři“

Tato skupina se zabývala nákresey klobouků.

4. skupina

Děti z této skupiny vyhledávaly informace spojené s touto pokrývkou hlavy. Využily literaturu (Obrazová encyklopedie módy, Od fíkového listu k džínsům, Abeceda textilu a odívání) a pracovaly na počítačích v interaktivní třídě.

6. třída

Barvení technikou vaření barev (zelená barva Duha), k vyvazování využily gumičky, na zdobení krempy pak využily ubrousky s motivem berušky

7. třída

Nejprve polepily korpus klobouku bílou textilií a barvu zapouštěly přímo do látky, na pruh využily techniku zažehlovacích barev, pro zvýšení efektu spletly copy z chemlonu a ozdobily je červenou mašlí.

8. třída

Nejprve polepily střechu klobouku, na kterou malovaly přímo barvami k tomu určenými, pruh též polepily bílou textilií a ke zdobení využily ubrouskovou techniku (motiv motýli), na vrchní část hlavy klobouku použily šablonu s motýlem a foukací fixy.

9. A.

Barvení technikou vaření barev (modrá barva duha) k vyvazování využily gumičky a provázky, dále si vytvořily šablony s mořskou tematikou, které tiskly na již obarvenou textilií a linie zvýraznily pomocí kontury, vrchní část hlavy tvoří patchwork, kde do polystyrenu vsunují zbytky látek do předem vyřezaných dílků, klobouk dozdobily zbytky modré pleteniny.

9. B

Využily techniku sypané batiky. Připravenou textilií nastříhanou podle korpusu obarvily v mikrovlnné troubě, na bílou textilií pomocí barev na textil namalovaly podle knižní předlohy dvě velké velryby a několik pestrobarevných rybiček. Připravily modrou barvicí lázeň a obarvily starý zbytek záclony, který pomocí špejlí připevnily na klobouk jako síť.

Skupiny návrhářů a průzkumníků odvedly také kus úžasné práce.

Výsledné produkty naší práce jsou vystaveny v prvním patře naší školy, kde jsme jim vymezili samostatnou stěnu.

Abychom si byli jisti, že se nám opravdu povedlo vyrobit klobouk pro tu správnou písničku, požádali jsme paní učitelku druhé třídy, zda by dětem v rámci hudební výchovy písničky nezahrála a poté se je pokusily přiřadit ke správným kloboukům.

Hodnocení

Vzhledem k charakteru práce, její časové náročnosti bylo nutné některé aktivity rozdělit. Ve vyšších ročnících bylo nejprve potřeba, probudit v dětech zájem o tuto činnost. Postupně se ale zapojily a v momentě, kdy začaly být aktivní, jsem jim nechávala větší prostor k samostatnosti.

Pozitivně hodnotím, jak si děti předávaly získané informace. Snažila jsem se, aby se skupiny různě prolínaly a vzájemně si do činností zasahovaly.

Bylo nutné řešit vzniklé problémy. Většinou jsem nechala obě strany vysvětlit svůj záměr, popřípadě zdůvodnit, proč se jim postup spolužáka nelíbí. Společně jsme hledali kompromis. V některých případech samy pochopily, že myšlenka „protivníka“ je vlastně zcela v pořádku.

Jelikož jsem měla možnost pozorovat průběh celé činnosti ve všech ročnících, mohla jsem porovnávat. Celkově bych to shrnula, že jsme dosáhli vytyčených cílů, které zůstávají „schovány pod kloboukem každé třídy“. Druhá třída, která se snažila připojit klobouky ke správné písni, nás všechny ohodnotila.

Povedlo se.

Reflexe

Techniky, které jsme si vyzkoušeli a mnohé další budeme moci využít i v následující části. Pochvala jako jedna z metod, která byla často a oprávněně používána, podnítila u některých větší zájem. Z jednoho chlapce ze šesté třídy spokojenost se svojí prací přímo vyzařovala. Ohlasy na naše klobouky nás též velice potěšily a zároveň se staly součástí motivace naší další práce.

2.8 „...šátečku kolem se toč“

Tato činnost pozvolna vstoupila do té předchozí. Na základě získaných poznatků dekorování textilu děti pokračovaly dalšími originálními způsoby zdobení. Tentokrát jsme si vybrali oděvní doplněk, který lze využít nejenom jako pokrývku hlavy. Motivací pro nás byla opět píseň, jak již vyplynulo z názvu celé této řady.

Cíl

Prohlubování již vytyčených cílů, snaha o probuzení zájmu objevovat nové věci, poznávat další možnosti daných činností, porozumět postupům, dokázat komunikovat, popřípadě řešit vzniklé problémy. Dodržovat pokyny a bezpečnost při práci.

Obsah

Různé druhy zdobení textilu při výrobě šátku (šály), práce s různými dekoračními technikami (barvení, batikování, tisk na textil, odbarvování stříkáním (Savo), práce se šablonou a foukacími fixací), výroba tiskátek

Námět

„...šátečku kolem se toč“

V písničce je šátek červený, ale my s pomocí naší fantazie vytvoříme různé šátky (šály), o kterých by se v této písničce mohlo také zpívat. Vyrobíme si šátek, který se dá využít i jako čelenka nebo gumička do vlasů. Čeká nás přehlídka vytvořených šátků.

Výtvarný problém

Vhodně využít vybrané techniky k práci, snažit se, aby zvolené postupy činností směřovaly k vytyčeným cílům, které budou v závěru podloženy nejenom výrobkem, ale i získanými zkušenostmi.

Motivace

píseň: „Červený šátečku“

česká lidová píseň (Písnička I, Zpěvník pro ZŠ, 1999)

„Červený šátečku, kolem se toč, kolem se toč, kolem se toč, můj milý se hněvá, já nevím proč, já nevím proč. Trálalala...Jen se mně má milá dobře chovej, dobře chovej, koupím ti šáteček kašmírovej...Já se ti, můj milý, dobře chovám, dobře chovám tys mě dal šáteček, už ho nemám...Když jsem si v potoce ruce myla, ruce myla, šátek jsem do vody upustila...“

Jaký šátek bys chtěla dostat?

Jak by vypadal šátek, který bys dívce daroval?

Dívka je smutná, šátek ztratila, pojďme ji vytvořit nový!

Výtvarný úkol

Podle vybraného návodu nebo z již získané zkušenosti vytvořte šátek (šál) s využitím různých dekoračních technik. Navrhněte si vlastní motiv šátku. Vytvořte si tiskátko a vyzkoušejte si přímý tisk na papír (textilii).

Pomůcky

materiál: bílá bavlněná textilie, bavlnka, barvy na textil, Savo, mirelon (měkká hmota na vyřezávání šablon)

pomůcky: nůžky, šablony, tiskátka, řezák, fixy, štětce, gumičky, pravítko, obyčejná tužka, jehla

Metody

vyhledávání informací souvisejících s dekorováním, příprava postupů, prolínání činností, samostatná práce, respektování tvůrčích postojů, pomoc v případě potřeby vhodná motivace, pozitivní hodnocení, důraz na bezpečnost a chování při práci

Výtvarná technika

Stříhání, barvení textilií, batikování (technika vaření, vyvazovaná batika, sypaná batika, vosková batika, tie-dye barvení za studena), odbarvování, vytváření šablon, vyřezávání tiskátek, šití na šicím stroji.

Postup

K vybraným činnostem vyhledat návody a snažit se je realizovat.

Průběh činnosti

Nejprve jsme vybírali techniky, které se nám líbily. Někteří s výběrem nespíchali a důkladně vyhledávali v knihách a časopisech. Mezi sebou si sdělovali své poznatky a připravovali si postupy. Jiní se rozhodli si svůj šátek nejprve navrhnout a vymýšleli dekory, které malovali. Další skupinu zaujala možnost vyrobit si razítko a svůj motiv si natisknout. Přemýšleli jsme i nad různými motivy. Jedním z nich bylo moře. Nejprve jsme totiž řešili potok z textu písně, dostali se až k rybičkám, ale to některým nestačilo a začali tvořit velryby, žraloky, jedna dívenka vyřezala rybí kost, objevila se i loď.

Skupinky, které měly vybrané techniky, začínaly pracovat. Nastříhaly si z bílé bavlněné textilie zvolené tvary (čtvercový-šátek, obdélníkový-šál).

Způsoby dekorování

Vyvazovaná vařená batika

Nejprve si zvolili způsob vyvazování, podle knížky věděli, jak vytvořit kolečka či proužky, některé dívky se pustily i do tvorby vzoru pomocí šití, předkreslily si motiv a nitě stáhly, a tak vytvořily rezervu.

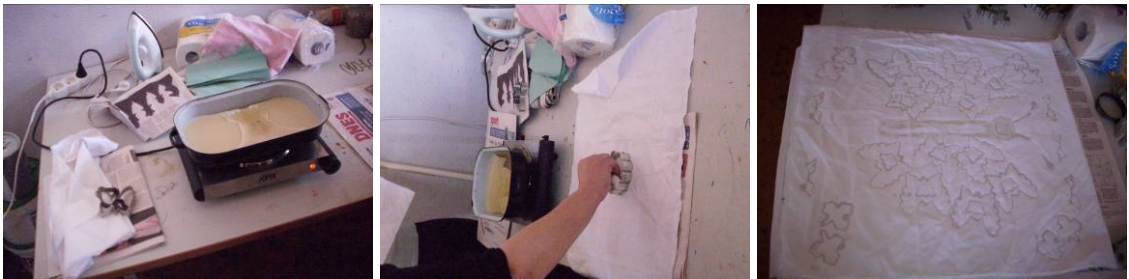
Sypaná batika

Tuto techniku si děti velice oblíbily. Sypaly barvy přímo na navlhčenou textilii. Některé z nich tuto techniku kombinovaly s vázanou batikou a některé části rezervovaly. Šátky, které vytvořily, se jim opravdu povedly.

Vosková batika

Děti nanášely vosk pomocí vánočních vykrajovátek a dotvářely vzor malbou voskem. Bylo nutné pracovat velice opatrně, vosk bylo potřeba pouze nahřát. K namáčení vykrajovátek jsme využívaly kolíček, abychom formičku lépe uchytily.

Do textilie, na které byl již zaschlý vytvořený dekor, zapouštěly děti vybrané textilní barvy.

Po zaschnutí barvy přes savý papír odstranily vosk. Tkaninu namočily do vlažné octové vody, aby se barvy ustálily.

Batika tie-dye

V tomto případě využily knihu Jarmily Pánkové, ve které jsou podrobné postupy jednotlivých vzorů dekoru. Nejprve textilii namočily a složily podle vybraného návodu (varhánky, spirály, hrbolky). Připravily si různé odstíny přímých barviv a polévaly textilii. Poté zabalily do fólie. Další den vyndaly a ustálily barvy v octové vodě.

Tisk pomocí vyrobeného tiskátka

Tiskátka vyráběly z mirelonu. Vytvářely vlastní návrhy šablon, které zkoušely tisknout na papír (textilii).

Práce se šablonou

Na výrobu šablon využívaly čtvrtku nebo samolepicí fólii, barvu většinou nanášely pomocí foukacích fixů nebo sprejů.

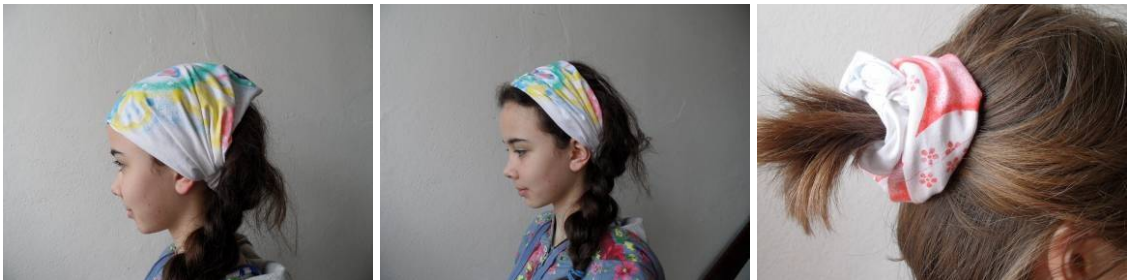
Odbarvování

Místo, které nemělo být odbarveno, rezervovaly pomocí gumiček, provázků, s využitím šablony. Pomocí mechanického rozprašovače stříkaly přímo na textilii a po zaschnutí odstranily šablonu. Vytvořené spirály namáčely do Sava rozředěného vodou.

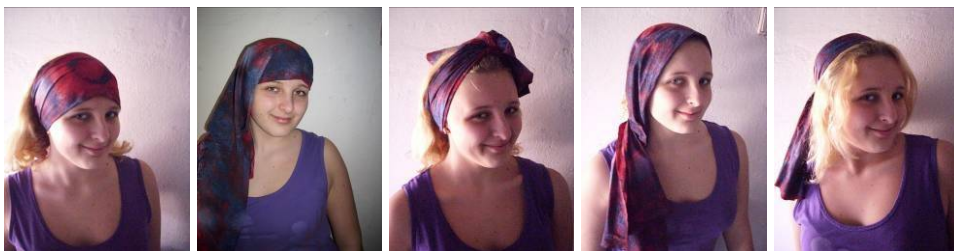

Funkční šáteček

Dívky si nastříhaly menší obdélníky (25 x 30cm), které si ozdobily podle své fantazie. Využívaly děrovačky s různými motivy (lístky, kytičky), vytvářely si vlastní šablony. Oblíbily si foukací fixy a nebály se kombinovat i více pestrých barev dohromady. Po dokončení jsme k této části přišly pruh bílé textilie, do které byla vsunuta pruženka. Vznikaly tak pestré šátky (čelenky-gumičky).

Ukázka jak lze využít jeden šátek

Hodnocení

Jak jsem již zmiňovala, navazovali jsme na předchozí výtvarnou řadu, proto přechod do této činnosti byl tak plynulý, že nebylo nutné dětem dlouze cokoli vysvětlovat.

Děti vybíraly a zpracovávaly informace, které vzápětí dokázaly využít k realizaci své práce. Při těchto aktivitách jsme využívali možnost propojení do předmětu pracovních činností a kroužku, kde jsme navazovali na rozpracované věci. Některé potlačily své obavy a změnily postoj k vybrané činnosti.

Měla jsem radost, že i jedinci, kteří se náročnějším aktivitám spíše vyhýbají, projevíli zájem a zapojili se. Vzájemně si pomáhali a porovnávali své postupy. Navrhovali různé strategie, které zlepšovaly celý průběh této dosti časově náročné řady. Práce s barvami přináší různá úskalí, proto jsme se ani my nevyhnuli drobným problémům. I s tímto jsme si poradili. Někdy totiž jde z věcí nechtěných udělat chtěné a ve výsledku se z chyby stává to, co naše dílo vlastně vylepšilo. Tím jsem chtěla říci, že strach „z neumím“, „nedokážu“, lze vyléčit, pokud najdeme jinou možnou cestičku k cíli.

Reflexe

Při těchto aktivitách jsme využívali možnost propojení do předmětu pracovních činností a kroužku, kde jsme navazovali na rozpracované věci. Mrzí mě, že nemohu v této části prezentovat i další povedené věci, ale bohužel by se mi sem práce všech dětí nevešly.

2.9 „Co nosily pohádkové postavy?“

Závěrečná řada projektu. Měli bychom prohlubovat již vytyčené cíle, dále zdokonalovat schopnosti a dovednosti. Zároveň rozvíjet výtvarnou představivost, fantazii a smysl pro tvořivost.

Námět

Vytvořit pokrývky hlavy pro oblíbené večerníčkové postavičky.

Výtvarný problém

Vytváření pokrývek pomocí různých odpadových oděvů a dalších materiálů pro pohádkové postavičky tak, aby se co nejvíce podobaly těm, které v pohádkách nosily.

Motivace

píseň: „Večerníček“

Hudba Karel Černoš, text Pavel Žák (Hudební výchova 4, učebnice pro ZŠ, 2000)

„Dříve než nám klesnou víčka, těsně před spaním, uvidíme Večerníčka, jak se uklání, pokud vám není moc, dobrý večer, dobrou noc, zamává čepičkou, z kouzelných hromádek hází listky pohádek maličkou ručičkou....“

Jaké pokrývky hlavy nosily pohádkové postavičky?

Jaký klobouk měl motýl Emanuel?

Kam se schovali králíci?

Jakou zvláštní pokrývku nosil Neználek a čím to vlastně mával Večerníček?

Výtvarný úkol

Využijte různé materiály v kombinaci s textilií a pokuste se vyrobit pohádkovou pokrývku. Vyhledejte obrázky vybraných postaviček a pokuste se vymyslet, jakým způsobem tento úkol splnit. Namalujte svoji vlastní pohádkovou postavičku, vymyslete jí jméno a její příběh. Navrhněte pro ni několik pokrývek hlavy, které by mohla nosit. K výrobě využijte textilní materiál.

Pomůcky

materiál: staré oděvy, bílá bavlněná textilie, bavlnka, karton, barvy na textil, míč, noviny, papírová roura, nafukovací balónek, staré obinadlo

pomůcky: lepidlo, tavná pistole, nůžky, štětce, pravítko, obyčejná tužka, jehla

Metody

skupinová práce, rozdělení úkolů, příprava postupů, vhodná motivace

Výtvarná technika

stříhání, lepení, šití, barvení textilií, malba

Postup

Poslech motivační písně. Výběr postaviček, pro které budeme vytvářet pokrývky. Vyhledávání obrázků. Příprava pomůcek a výběr materiálu. Tvorba návodu k činnosti. Rozdělení úkolů.

Průběh činnosti

Výrobu pokrývek hlavy jsme propojili s další výtvarnou aktivitou. Stali se z nás ilustrátoři úplně nového večerníčkového příběhu.

Děti, které se aktivně nepodílely na výrobě pokrývky, kreslily svoji pohádkovou postavu, které vymyslely nejenom jméno, ale připravovaly si i prezentaci, o čem bude pohádka, ze které je jejich postavička.

„Čepička pro Večerníčka“

Tohoto úkolu se zhostili chlapci z deváté třídy. Využili velký arch novin a bílou bavlněnou textilii. Změřili noviny a podle daného rozměru a vystříhali stejný kus bílé látky. Celou plochu pak potřeli lepidlem a nalepili na ní nastříhané kousky novin, celou plochu poté znovu potřeli lepidlem. Po zaschnutí složili večerníčkovou „Čepici“.

„Klobouk pro Emanuela“

Abychom mohli vytvořit klobouk, bylo nutné si obstarat oranžovou látku. S tímto problémem jsme si poradili a bílou látku obarvili v oranžové barvě duha (technika vaření barev). Dívky vytvořily korpus klobouku, jehož velikost si navrhly tak, aby odpovídala realitě. Karton polepily obarvenou látkou a nad krempu přidaly pruh černé lesklé silonové látky.

„Neznámkův klobouk“

Tato pokrývka se od těch ostatních značně odlišovala. Vzhledem k tvaru klobouku jsme tentokrát zvolili místo kartonu starý kopací míč. Uřízli jsme ho a do středu připevnili papírovou trubku od ubrusu, do které jsme vsadili nafukovací balónek, vyplněný rozstříhanými kousky textilie, a to celé zpevnili starým obinadlem. Na střechu klobouku jsme použili, jako v předešlých případech, karton. Celý klobouk jsme polepili modrou textilií, kterou jsme získali z již nepoužívaných sportovních kalhot.

„Klobouk pro králíky“

Děti vyrobily korpus, který polepily bílou textilií. Poté si připravily roztok černé textilní barvy a celý klobouk nabarvily, po zaschnutí opakovaly celý proces ještě jednou, aby byla barva výraznější.

Hodnocení

V praxi jsme se přesvědčili, že podle namalovaného obrázku lze vyrobit skutečnou pokrývku, kterou si můžeme nasadit na hlavu. Děti si je také s nadšením zkoušely. Naši ilustrátoři zatím na svých návrzích stále pracují a někteří si plánují, že svým postavičkám, též vyrobí skutečné pokrývky.

Reflexe

Záměrně jsem zvolila činnosti tak, aby postupně vznikl prostor, kdy budou moci i další děti pracovat s materiálem a různě se při výtvarných aktivitách prošťídat. Tento způsob se mi osvědčil vzhledem k tomu, že je většina dětí stále zaměstnaná a soustředí se na svoji práci. Pokrývky, které jsme již vytvořili, využijí žáci čtvrté třídy v rámci kulturního představení, jež v současné době nacvičují.

2.10 „Co nasadíš na hlavu?“

V rámci svého volného času mají děti možnost zapojit se do výtvarné soutěže, která zároveň navazuje na využití získaných zkušeností z průběhu projektu.

Vyhlášení soutěže

10. 3. 2011

Téma soutěže: Různé typy pokrývek hlavy

Podmínky soutěže: Musí obsahovat textilní materiál (látku, vlnu, záclony, mašle,...).

Odevzdat nejpozději do 18. 3. 2011.

Námět

Pokrývka hlavy

- vysněná
- karnevalová
- vystihující zájmy
- praktická
- z budoucnosti
- podle své fantazie

Záleží na vaší fantazii. Je pouze na vás, jakým způsobem budete tvořit.

Nezapomeňte, že pokud budete s čímkoli potřebovat pomoci nebo jen radu, máte dveře otevřené.

Soutěžní pokrývky

Vyhodnocení soutěže

25. 3. 2011 byly vybrány nejzdařilejší pokrývky.

30. 3. 2011 dívky převzaly odměny

Hodnocení

V rámci svého volného času vytvořily dívky zajímavé pokrývky hlavy. V každém výrobku je znát kreativita, se kterou se svého úkolu zhostily. Postavily nás před velice těžký úkol, který byl původním záměrem, a to vybrat tři nejzdařilejší. Všechny zúčastněné dívky obdržely zasloužené odměny. Slavnostně převzaly ocenění a knižní publikaci. Knižka s názvem „Módní doplňky“, kde je spousta zajímavých námětů i s postupy, určitě podnítl zájem o další výtvarné aktivity, ve kterých budou moci prokázat svoji zručnost.

Reflexe

Byl to úkol zcela dobrovolný. Děti byly seznámeny s pravidly soutěže prostřednictvím internetových stránek naší školy (<http://www.zsmseno.cz>), v rámci hodin výtvarné výchovy se dozvěděly veškeré důležité informace. Vzhledem k tomu, že jsem je s touto soutěží seznamovala, viděla u některých zájem a nadšení, poslouchala jejich plány, překvapilo mě, že svoje výrobky přineslo sedm dívek. Přemýšlela jsem,

pokládala otázky. Proč těch dětí nebylo více? Vždyť v hodinách byly tak aktivní. Měly možnost přijít, poradit se, vzít si potřebný materiál, který využíváme v hodinách. Byl to jejich volný čas a v tomto věku má většina z nich jiné priority. Přesto se můžeme pyšnit výrobky, které v rámci výuky děti vytvářejí a soutěžní pokrývky, které vyrobily dívky, zdobí prostory naší školy a nezbyvá, než před nimi smeknout...., co jiného, než klobouk.

Závěr

Zamyslím-li se nad průběhem celého projektu, je to nepřehledné množství věcí, které děti určitým směrem posunuly. Nebylo jediné dítě, které by zůstalo netečné. Již zmiňované období mladšího středního věku v některých případech vytvářelo určité překážky, které se nám podařilo úspěšně překonat.

Kreativní činnosti, prostřednictvím mé hlavní pracovní náplně, jsou zároveň i koníčkem, který mě naplňuje.

Příjemné prostředí naší školy je do jisté míry propojeno i s výrobky dětí, které jsou v jejich prostorách vystaveny. Účastníme se různých akcí i výtvarných soutěží, kde můžeme svoje činnosti prezentovat.

Použité zdroje

1. Hazuková, H.: Příprava na rozhodování ve výtvarné výchově I. Praha: Pedagogická fakulta univerzity Karlovy 1994
2. Šamšula, P., Leština, V.: Výtvarná výchova v 7. a 8. ročníku. SPN 1982.
3. Slavíková, V., Slavík, J., Hazuková, H.: Výtvarné čarování. Praha: Univerzita Karlova-Pedagogická fakulta 2003. ISBN 80-7290-016-1
4. Kociánová, L. a kol.: Praktické činnosti. Fortuna 1997. ISBN 80-7168-441-4
5. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání č.j. 394/2007 „Život pro školu – škola pro život“. ZŠ Mšeno, okres Mělník
6. Hájek, B., Hofbauer, B., Pánková, J.: Pedagogické ovlivňování volného času. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-473-1
7. Tomková, A., Kašová, J., Dvořáková, M.: Učíme se v projektech. 1.vyd.Praha: nakl.Portál 2009. ISBN 978-80-7367-527-1
8. Skarlantová, J., Vechová M.: Textilní výtvarné techniky. 1.vyd.Plzeň: nakl. Fraus 2005. ISBN 80-7238-319-1
9. Skarlantová, J.: Od Fíkového listu k džínsům. 1.vyd.Praha: Grada 1999. ISBN 80-7169-785-0
10. Kybalová, L., Herbenová, O., Lamarová, M.: Obrazová encyklopedie módy. 1. vyd.Praha: Artia 1973
11. Krůtová, B., Kuhnová, M.: Odívání. 3.vyd.Praha: SPN 1977.
12. Příbylová, D. a kol.: Praktická dívka. Mladá fronta 1986
13. Trešl, S.: Abeceda odívání a textilu. 1994. ISBN 80-900908-7-7

14. Cikánová, K.: Objevujte s námi textil. 1.vyd.Praha: nakl. Aventinum 1996. ISBN 80-85277-85-9
15. Lightová, D.: Batikování. 1. vyd.Praha: Ikar 2005. ISBN 80-249-0494-2
16. Pánková, J.: Batika tie-dye. 1.vyd.Praha: Grada 2009. ISBN 978-247-2647-2
17. Gibert, K.: Textilní doplňky. 1. vyd.Praha:Rebo 2008. ISBN 978-80-7234-593-9
18. Brýdová, M. a kol.: 52 nápadů na každý týden v roce. 1.vyd.Brno: Computer Press 2006. ISBN 80-251-0303-X
19. Brýdová, M.: 100 a jeden nápad na originální tričko. 1.vyd.Brno: Computer Press 2007. ISBN 80-251-0674-8
20. Jáglová, J.: Hudební výchova 4. Brno: nakl.Nová škola 2000
21. Jáglová, J.: Hudební výchova 5. Brno: nakl.Nová škola 2010
22. Svobodová, M.: Písnička I. Praha: Ottovo nakladatelství 1999. ISBN 80-7181-303-6
23. Já, písnička – Zpěvník pro žáky základních škol (I., II. díl)
24. Creative Amos – časopis, číslo 3, 6/2007